

بررسی برتری سود جامع نسبت به سود خالص برای ارزیابی عملکرد شرکت

ایرج نوروش* - علی سعیدی**

تاریخ دریافت مقاله: ۸۴/۱/۲۲

تاریخ تایید نهایی: ۸۴/۴/۱۸

چکیده

صورت سود و زیان جامع ابزاری برای ارزیابی عملکرد شرکت است. در این تحقیق از سود جامع و سود خالص استفاده شده تا توانایی نسبی سود جامع برای ارائه خلاصه نتایج عملکرد شرکت (بر مبنای بازده) مورد بررسی قرار گیرد. همچنین بررسی شده که کدام یک از تعدیلات سود و زیان جامع توانایی سود را برای انعکاس خلاصه عملکرد شرکت بهبود می‌بخشد. در این تحقیق در پی بررسی این ادعا هستیم که سود اندازه‌گیری شده بر مبنای سود جامع نسبت به سایر معیارها، اندازه‌گیری بهتری از عملکرد شرکت ارائه می‌دهد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای بازده سهام و قیمت سهام، بر سود خالص برتری ندارد. در مورد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، به غیر از صنعت سرمایه‌گذاری مشاهده نمی‌شود که گزارش‌گری سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی عملیاتی، بر سود خالص برتری داشته باشد. در مورد شرکت‌های دولتی نیز فقط در سطح سایر شرکت‌ها وضعیت بهتری را می‌توان مشاهده کرد و نتایج نشان می‌دهد که برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی عملیاتی، سود جامع بر سود خالص برتری دارد. در مجموع نتایج این تحقیق شواهدی را فراهم می‌آورد که نشان می‌دهد تعدیلات سود و زیان جامع توانایی سود را برای انعکاس عملکرد شرکت بهبود می‌دهد هر چند ابهاماتی نیز در نتایج به‌دست آمده مشاهده می‌شود.

واژه‌های کلیدی: سود و زیان جامع، سود و زیان خالص، ارزیابی عملکرد، سایر اقلام سود و زیان جامع

* دانشیار دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

** عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مبارکه (مکاتبه کننده)

مقدمه

صورت‌های مالی محصول نهایی فرآیند حسابداری مالی به‌شمار می‌رود. صورت سود و زیان به‌عنوان مبنایی برای تصمیمات سرمایه‌گذاری و سایر تصمیمات محسوب می‌شود. اندازه‌گیری سود دوره و وضعیت مالی یک واحد تجاری همیشه یکی از چالش‌های پیش‌روی تدوین‌کنندگان معیارهای حسابداری و دل‌مشغولی اصلی استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری بوده است. اهداف حسابداری و گزارش‌گری مالی عمدتاً برخاسته از نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی است. هدف اصلی گزارش‌گری مالی بیان وضعیت مالی و عملکرد واحد تجاری برای اشخاص بیرون از واحد تجاری جهت کمک به آن‌ها در اتخاذ تصمیمات مالی است. ابزار اصلی انتقال اطلاعات به اشخاص مزبور، صورت‌های مالی اساسی و یادداشت‌های توضیحی این صورت‌ها و گزارش‌های مکمل است که محصول نهایی فرآیند حسابداری و گزارش‌گری مالی محسوب می‌شود.

کارایی بازار بر نظریه رقابت مبتنی است که در آن قیمت‌ها به‌طور رقابتی تعیین می‌شود و تصمیمات؛ اطلاعات اقتصادی موجود را منعکس می‌کند. یکی از انواع اطلاعات اقتصادی که برای افزایش کارایی بازار مورد استفاده قرار می‌گیرد اطلاعات صورت‌های مالی است. تحلیل‌گران مالی در جمع‌آوری و انتشار این گونه اطلاعات اصلی‌ترین گروه هستند. هنگامی که تعیین مکان اطلاعات اقتصادی مشکل است یا در بین شرکت‌ها به‌طور یکنواخت ارایه نشده است، تحلیل‌گران قادر نیستند به‌طور بهینه نقش خود را اجرا کنند و کارایی کاهش می‌یابد (Smith & Reither 1996). این مشکل قبل از معرفی صورت سود و زیان جامع به برخی از اقلام سود و زیان جامع مربوط می‌شد که مستقیماً در بخش حقوق صاحبان سهام ترازنامه انعکاس می‌یافت. طبق تعریف هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی در بیانیه مفاهیم شماره ۶ سود و زیان جامع عبارت است از "تغییر در خالص دارایی‌های یک واحد تجاری در نتیجه معاملات و سایر رویدادها به غیر از سرمایه‌گذاری مالکین یا سود سهام پرداختی به آن‌ها در یک دوره مالی".

سرمایه‌گذاران برای ارزیابی سود آتی و دورنمای جریان نقدی شرکت و همچنین ارزیابی جریان‌های نقدی آتی که از طریق سود سهام و افزایش قیمت سهام عاید آن‌ها خواهد شد، بر اطلاعات سود گزارش شده تأکید فراوانی دارند. بنابراین، عناصر سود گزارش شده باید به شکل کامل و صحیح ارایه شود تا استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی

را در تعیین این که انتظار استمرار کدام اقلام وجود دارد و این که کدام اقلام ماهیتی اتفاقی و ناپایدار دارند، یاری دهد.

صورت سود و زیان جامع ابزاری برای ارزیابی عملکرد شرکت است. هدف از ارایه این صورت مالی ملزم کردن واحدهای تجاری به انعکاس مشخص و بارز برخی عناصر عملکرد مالی است تا به درک استفاده کنندگان صورتهای مالی از عملکرد مالی واحد تجاری طی یک دوره کمک کند و مبنایی جهت ارزیابی عملکرد مالی و جریانهای نقدی آتی فراهم آورد. هم‌چنین صورت سود و زیان جامع به‌عنوان یک صورت مالی اساسی باید کل درآمدها و هزینه‌های شناسایی شده طی دوره را که قابل انتساب به صاحبان سرمایه است، به تفکیک اجزای تشکیل دهنده آنها نشان دهد. هدف از تهیه صورت سود و زیان و صورت سود و زیان جامع، ارایه کلیه درآمدها و هزینه‌های شناسایی شده طی یک دوره مالی است. تمرکز اصلی صورت سود و زیان دوره بر درآمدها و هزینه‌های عملیاتی است. درآمدها و هزینه‌ها تنها در مواردی در صورت سود و زیان منعکس نمی‌شود که به‌طور مشخص به موجب استانداردهای حسابداری مستقیماً به حساب حقوق صاحبان سرمایه منظور شود. از آن جایی که جهت تصمیم‌گیری اقتصادی استفاده کنندگان صورتهای مالی، آگاهی از کلیه جنبه‌های عملکرد مالی واحد تجاری طی دوره ضرورت دارد، لازم است کلیه درآمدها و هزینه‌های شناسایی شده طی آن دوره مورد ملاحظه قرار گیرد. بدین لحاظ همان‌گونه که در مفاهیم نظری گزارش‌گری مالی مقرر شده، تهیه و ارایه یک صورت مالی اساسی جدید با عنوان "صورت سود و زیان جامع" ضروری است تا میزان افزایش یا کاهش حقوق صاحبان سرمایه از بابت درآمدها و هزینه‌های مختلف دوره نشان داده شود.

در این تحقیق از سود جامع و سود خالص استفاده شده تا توانایی نسبی سود جامع برای ارایه خلاصه‌نمای نتایج عملکرد شرکت مورد بررسی قرار گیرد. در این تحقیق عملکرد شرکت بر مبنای بازده انعکاس می‌یابد. (این روش مشابه روش (Dechow, 1994) است). هم‌چنین در این مقاله بررسی شده که کدام یک از تعدیلات سود و زیان جامع توانایی سود را برای انعکاس خلاصه عملکرد شرکت بهبود می‌بخشد.

تحقیقات تجربی قبلی راجع به افشای سود جامع و مرتبط بودن آن با ارزش در کشورهای مختلف شواهد متناقض و غیر قطعی ارایه کرده است. با توجه به شواهد و نتایج غیر قطعی پژوهش‌های انجام شده در کشورهای مختلف ضروری است تا در باره سود

جامع در ایران نیز پژوهش‌هایی انجام شود. در این تحقیق در پی بررسی این ادعا هستیم که سود اندازه‌گیری شده بر مبنای سود جامع نسبت به سایر معیارها، اندازه‌گیری بهتری از عملکرد شرکت ارایه می‌دهد.

نکته دیگری که از دیدگاه استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی از اهمیت زیادی برخوردار است، موضوع پیش‌بینی جریان‌ات نقدی آتی است. یکی از اهداف گزارش‌های مالی ارایه اطلاعات برای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی آتی است. انجام این تحقیق از این نظر ضروری است که دریابیم آیا سود جامع جریان‌ات نقدی آتی را بهتر از سود خالص پیش‌بینی می‌کند؟ در این تحقیق محتوی اطلاعات این صورت مالی جدید مورد مطالعه قرار نمی‌گیرد یعنی، در این تحقیق به دنبال آن نیستیم که مشخص کنیم سود و زیان جامع بر شیوه پردازش اطلاعات حسابداری در بازار موثر است.

پیشینه تحقیق

بیانیه شماره ۱۳۰ استانداردهای حسابداری مالی امریکا و در پی آن بیانیه استانداردهای حسابداری شماره ۶ به دنبال یک بحث بلند مدت بین مفهوم سود و زیان جامع و سود خالص در حرفه حسابداری ارایه شد. این بحث از دهه ۱۹۳۰ تا کنون یکی از بحث‌های مهم در تدوین استانداردهای حسابداری بوده است. مجموعه‌ای از مقالات مرتبط با این بحث در کتاب (Peasnell & Brief, 1996) با عنوان Clean surplus آمده است. با توجه به مباحثه‌های زیادی که در خصوص مفاهیم شمول کلی سود و عملکرد جاری برای گزارش‌گری سود و زیان وجود داشته، ولی تحقیقات تجربی اندکی در این زمینه صورت گرفته است. تحقیقات تجربی قبلی راجع به افشای سود جامع و مرتبط بودن آن با ارزش در کشورهای مختلف شواهد متناقض و غیر قطعی ارایه کرده است.

رائو و والش تأثیر گزارش‌گری سود جامع را بر شرکت‌های چند ملیتی بزرگ بررسی کردند. آن‌ها با اشاره به سه روش گزارش‌گری سود جامع (ارایه صورت حساب سود و زیان و سود جامع به شکل ترکیبی، ارایه صورت حساب سود و زیان و سود جامع به طور جداگانه، ارایه صورت تغییرات در حقوق صاحبان سهام)، تأثیر بیانیه شماره ۱۳۰ را بررسی کردند. آن‌ها فرض کردند که برای ارایه سایر اقلام سود جامع از شکل اول یا دوم گزارش‌گری استفاده خواهد شد چون در این دو شکل گزارش‌گری به طور واقعی هدف اصلی ارایه سایر اقلام سود جامع تحقق می‌یابد. در این پژوهش سود خالص و سود جامع

شرکت‌هایی که نماینده ۱۱ صنعت بودند و احتمال می‌رفت که تحت تأثیر بیانیه شماره ۱۳۰ قرار گیرند، مورد بررسی قرار گرفت. برای مقایسه سود خالص و سود جامع دو آماره محاسبه شد، یکی درصد جمع سایر اقلام سود جامع نسبت به سود خالص و دیگری درصد سود جامع کل نسبت به سود خالص. این بررسی نشان داد فقط ۲۲ شرکت تحت تأثیر مثبت (یعنی، سود جامع آن بیش‌تر از سود خالص) بوده است، در حالی که این استاندارد جدید بر ۶۴ شرکت تأثیر منفی داشته است. ۱۷ شرکت فاقد اقلام سود جامع بودند و بنابراین تحت تأثیر این استاندارد نبودند (Rao & Walsh, 1999).

دالیول و همکارانش در مطالعه‌ای (تعیین رابطه) توانایی سود جامع را نسبت به سود خالص برای انعکاس عملکرد شرکت ارزیابی کردند. نتایج تحقیق آن‌ها شواهدی مبنی بر این که رابطه بین سود جامع با بازده و قیمت بازار سهام قوی‌تر از رابطه بین سود خالص با بازده و قیمت بازار سهام است، ارائه نکرد. هم‌چنین مشاهده نکردند که سود جامع بهتر از سود خالص جریانات نقدی آتی و سود را پیش‌بینی می‌کند. آن‌ها نهایتاً نتیجه‌گیری کردند که برای بهبود توانایی سود جامع جهت انعکاس عملکرد شرکت، هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی باید بر اقلامی تأکید کند که با عملیات شرکت رابطه نزدیکی دارند (Dhaliwal, et al, 1999).

مینز و مک دانیل قضاوت سرمایه‌گذاران غیر حرفه‌ای بر نحوه ارائه سود و زیان جامع به اشکال مختلف یعنی ارائه سود و زیان جامع و ارائه حقوق صاحبان سهام را بررسی کردند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که شکل ارائه اطلاعات ارتباطی با دریافت و درک اطلاعات سود و زیان جامع توسط کاربران آن ندارد (Maines & McDaniel).

کاهان و همکاران ارزش اطلاعاتی افشای اقلام سود و زیان جامع را در نیوزیلند مورد مطالعه قرار دادند. آن‌ها با اشاره به چارچوب شمول کلی سود که با ارزش‌گذاری سهام مربوط است و کار اولسن (۱۹۹۵) که نشان داد ارزش شرکت تابعی است از ارزش دفتری و سودهای غیرعادی، درباره سودمندی افشای سود جامع در صورت حساب تغییرات حقوق صاحبان سهام شواهد مبتنی بر بازار فراهم کردند. آن‌ها دریافتند که ارزش اطلاعاتی تک تک سایر اقلام سود و زیان جامع بیش‌تر از رقم سود جامع نیست. هم‌چنین یافته‌های تحقیق نشان داد که بعد از الزامی شدن صورت حساب تغییرات حقوق صاحبان سهام شواهدی مبنی بر افزایش ارزش اطلاعاتی سایر اقلام سود و زیان جامع نسبت به سود خالص وجود ندارد. در کل نتایج نشان داد که صورت حساب تغییرات در حقوق صاحبان سهام

برای سرمایه‌گذاران ارزش اضافی ایجاد نمی‌کند (Cahan et al, 2000). بیدل و چوی در پژوهشی مربوط به سود جامع را برای تصمیم‌گیری مورد مطالعه قرار دادند. نتایج تحقیق آن‌ها در زمینه تعاریف گوناگون سود نشان داد که برای محتوای اطلاعاتی، تعریف سود جامع طبق بیانیه شماره ۱۳۰ هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی بر سود خالص و سود جامع برتری دارد. بنابراین، بر حسب محتوای اطلاعاتی، به نظر می‌رسد که انتخاب هیئت تدوین استانداردهای حسابداری خردمندانه بوده است (Biddle & Choi, 2003). در زمینه قابلیت پیش‌بینی هیچ یک از تعاریف سود به روشنی برتری ندارد. مطابق با دیدگاه مدیران و تحقیق قبلی در زمینه قراردادها (Holthausen & Watts, 2001)، در زمینه پاداش مدیران سود خالص در تصمیم‌گیری بیش‌تر از سود جامع مربوط است. نتایج تحقیق آن‌ها در رابطه با اجزای سود نشان داد که سود جامع کامل برای تصمیم‌گیری در هر سه زمینه کاربردی محتوای اطلاعاتی، توانایی پیش‌بینی و قراردادهای پاداش مدیران مفیدتر است. همچنین اجزای سود به‌طور کلی برای تصمیم‌گیری مفیدتر از تعاریف گوناگون سود در کاربردهای مختلف است.

لویس در تحقیق خود تعدیلات تسعیر ارزش را مورد تجزیه و تحلیل اقتصادی قرار داد و هم‌چنین رابطه بین تغییر ارزش شرکت و تعدیلات تسعیر ارزش را برای نمونه‌ای از شرکت‌های تولیدی بررسی کرد. در این تحقیق یکی از اجزای اصلی سود و زیان جامع یعنی تعدیلات تسعیر ارزش مورد توجه قرار گرفته است. نتایج این پژوهش نشان داد که تعدیلات تسعیر ارزش معمولاً برای شرکت‌های تولیدی یک منبع ارزش افزوده نیست چون قوائد حسابداری حاکم بر تسعیر ارزش معمولاً نتایجی برخلاف آثار اقتصادی تغییرات نرخ ارزش ایجاد می‌کنند. لویس مطابق با نظریه‌های اقتصادی موجود دریافت که تعدیلات مثبت تسعیر ارزش با زیان کاهش ارزش (به جای افزایش ارزش) رابطه دارد (Louis, 2003).

کاناگارتنام و همکارانش در پژوهشی سودمندی گزارش‌گری سود و زیان جامع را در کانادا مورد بررسی قرار دادند. هدف آن‌ها از این بررسی ارزش‌گذاری بازار اجزای "سایر اقلام سود و زیان جامع" بود تا شواهدی مبنی بر مربوط بودن پیش‌نویس استاندارد سود و زیان جامع فراهم آورند. آن‌ها رابطه بین ارزش بازار سرمایه یا بازده را با اجزای "سایر اقلام سود و زیان جامع" بررسی کردند تا محتوای اطلاعاتی افشاهای جدید را ارزیابی کنند. آن‌ها هم‌چنین توان پیش‌بینی سود جامع را نسبت به سود خالص مورد بررسی قرار دادند. نتایج بررسی آن‌ها شواهدی را ارائه کرد که هر یک از چهار جزء "سایر اقلام سود و

زیان جامع" برای توضیح ارزش بازار یا بازده سهام هر دو مربوط است. آن‌ها دریافتند که سود خالص برای پیش‌بینی عملکرد آتی شرکت بهتر از سود جامع است (Kanagaretnam et al, 2004).

عرب مازار یزدی و رادمهر (۱۳۸۲) با انجام بررسی پرسش‌نامه‌ای نظر کاربران و جامعه دانشگاهی حسابداری را در خصوص تک‌تک اجزای صورت سود و زیان جامع و هم‌چنین درباره‌ی ضرورت طرح این اجزا در یک صورت جداگانه مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحقیق نشان داد که از دید جامعه مورد بررسی، افشای تک‌تک اجزای صورت سود و زیان جامع در گزارش‌گری برون‌سازمانی ضروری است ولی ارایه این اجزا در یک صورت جداگانه مانند صورت سود و زیان جامع ضروری نیست.

مجتهد زاده و مؤمنی (۱۳۸۲) در یک بررسی پرسش‌نامه‌ای تأثیر ارایه صورت سود و زیان جامع بر تصمیم‌گیری‌های استفاده‌کنندگان را مورد بررسی قرار دادند. نتایج این تحقیق نشان داد که استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی در تصمیم‌گیری‌های خود از مؤلفه‌های کارایی مدیریت، بازده سرمایه‌گذاری و پیش‌بینی جریان نقدی آتی استفاده می‌کنند. ارایه صورت سود و زیان جامع بستری فراهم می‌کند که این مؤلفه‌ها مورد ارزیابی قرار گیرد، در نتیجه عامل مؤثری در تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان به شمار می‌رود.

فرضیه‌های تحقیق

به منظور بررسی برتری سود جامع نسبت به سود خالص فرضیه‌هایی به شرح زیر آزمون شده است:

فرضیه اول: رابطه بین سود جامع با بازده، قوی‌تر از رابطه بین سود خالص با بازده است.

فرضیه دوم: بین اجزای گوناگون سود جامع دوره جاری با سود خالص دوره آتی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه سوم: رابطه بین سود جامع با ارزش بازار سهام شرکت، قوی‌تر از رابطه بین سود خالص با ارزش بازار سهام شرکت است.

فرضیه چهارم: رابطه بین سود جامع با جریان‌ات نقدی عملیاتی قوی‌تر از رابطه بین سود خالص با جریان‌ات نقدی عملیاتی است. (سود جامع جریان‌ات نقدی آتی را بهتر از سود خالص پیش‌بینی می‌کند)

روش تحقیق

به منظور تخمین مدل‌های این تحقیق جهت آزمون فرضیه‌ها، ابتدا نمونه‌ای از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال‌های ۸۲-۱۳۸۰ مورد استفاده قرار گرفته است. در مرحله دوم نمونه‌ای از شرکت‌های دولتی موضوع قانون بودجه کشور را مورد استفاده قرار داده ایم. به این شکل که ابتدا مدل‌ها را با استفاده از داده‌های ترکیبی برای ۳ سال و مجموعاً ۶۴۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی سال‌های ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۲ برآورد شده است. سپس به همین صورت مدل‌ها را برای نمونه‌های انتخابی از صنایع مختلف به‌طور جداگانه برآورد و بعد از آن هر یک از مدل‌های تحقیق را با استفاده از داده‌های سالانه (مقطعی) برای هر یک از سال‌های ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۲ برآورد کرده ایم. برای نمونه انتخابی از بین شرکت‌های دولتی نیز به شیوه فوق عمل شده است.

فنون آزمون فرضیه‌ها

آزمون‌های رابطه اندازه‌گیری‌های مختلف سود با بازده (آزمون فرضیه اول) به منظور بررسی این ادعا که سود اندازه‌گیری شده بر مبنای جامع عملکرد شرکت را بهتر از سایر اندازه‌گیری‌های سود، اندازه‌گیری می‌کند مدل‌هایی را برآورد می‌کنیم که در آن بازده متغیر وابسته، و سود جامع و سود خالص متغیرهای مستقل است. همان‌طور که (Harris & Muller, 1999) بیان کرده‌اند به‌طور بالقوه مدل بازده نسبت به مدل ارزش بازار کم‌تر تحت تأثیر مسایل مقیاس و ناهمسانی واریانس قرار دارد. کتاری و زیمرمن معتقد هستند که گنجاندن مدل‌های ارزش بازار و بازده به‌طور بالقوه شواهد متقاعدکننده‌تری فراهم می‌آورد (Kothari & Zimmerman, 1995). سابرامانیام اشاره کرده است، استفاده از سطوح سود به‌عنوان جای‌گزینی برای سودهای غیر منتظره در رگرسیون بازده و سود، دارای پشتوانه نظری و تجربی است. آن دسته از آزمون‌هایی که از تفاوت اول سود به‌عنوان جای‌گزینی برای سودهای غیر منتظره استفاده می‌کنند نتایج مشابهی به دست می‌دهند (Subramanyam et al, 1999).

$$R_{it} = \alpha_0 + \beta_1 * NI_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$R_{it} = \alpha_0 + \beta_1 * COMP_{B,it} + \varepsilon_{it}$$

در مدل‌های فوق R بازده سالانه شرکت‌ها، NI سود خالص و $COMP_B$ تغییر در سود انباشته به‌علاوه سود سهام است. برای تخمین مدل‌های بالا از داده‌هایی استفاده شده که با استفاده از قیمت بازار سهام در ابتدای دوره، اثر مقیاس در آن‌ها تعدیل شده است. لو

معتقد است که R^2 در رگرسیون‌های سود و بازده آنقدر پایین است که از نظر اقتصادی نمی‌توان آن را مربوط دانست (Lev, 1989). تحلیل‌های براون و همکاران نشان می‌دهد که برخی از تفاوت‌های بین R^2 بسیار پایین در رگرسیون‌هایی که متغیر وابسته آن بازده است و R^2 بالاتر در رگرسیون‌هایی که مربوط به سطوح (مبالغ ریالی نه نرخ بازده که به صورت درصد بیان می‌شود) است به دلیل آثار مقیاس بوجود می‌آید (Brown et al, 1999).

آزمون اجزای "سایر اقلام سود جامع" طبق استاندارد شماره ۶ (آزمون فرضیه دوم) این فرضیه بر مبنای پیشنهاد (Bernard, 1993) در مقاله وی درباره نقد کار پژوهشی (Easton et al, 1993) شکل گرفت. تحقیقات قبلی در باره آزمون رابطه بین تجدید ارزیابی دارایی‌ها (یکی از اجزای سود و زیان جامع) و عملکرد فعالیت‌های عملیاتی شرکت متمرکز بوده است و این عملکرد در قیمت سهام و بازده انعکاس یافته است. قیمت و بازده فقط انتظارات سرمایه‌گذاران را در باره عملکرد فعالیت‌های عملیاتی شرکت منعکس نمی‌کند بلکه تصمیمات تأمین مالی و سرمایه‌گذاری را نیز منعکس می‌کند. برنارد اشاره می‌کند که آزمون‌های مبتنی بر بازار در باره رابطه بین تجدید ارزیابی دارایی‌ها (یکی از اقلام صورت سود و زیان جامع) و عملکرد فعالیت‌های عملیاتی شرکت فقط شواهد غیر مستقیم فراهم می‌آورد. مربوط کردن تجدید ارزیابی به سود عملیاتی، در باره رابطه بین تجدید ارزیابی و عملکرد فعالیت‌های عملیاتی شرکت شواهد مستقیم فراهم می‌آورد و یافته‌های حاصل از قیمت و بازده را تکمیل می‌کند (Bernard, 1993).

برای این که بتوانیم راجع به مناسب بودن اقلامی که هم اکنون در صورت سود و زیان جامع گزارش می‌شود و اقلام بالقوه قابل گزارش در آن، نتیجه‌گیری کنیم مهم است که بررسی کنیم کدام جزء از "سایر اقلام سود و زیان جامع" توانایی سود را برای انعکاس عملکرد شرکت بهبود می‌بخشد. برای فراهم آوردن شواهدی در رابطه با این فرضیه مدل‌های زیر برآورد شده است.

$$OPINC_{i,t+1} = \alpha_0 + \beta_1 * COMP_{RV,it} + \varepsilon_{it}$$

$$OPINC_{i,t+1} = \alpha_0 + \beta_1 * COMP_{FC,it} + \varepsilon_{it}$$

در مدل‌های فوق:

$OPINC_{i,t+1}$ = سود عملیاتی دوره آتی شرکت i

$COMP_{RV,it}$ = سودخالص تعدیل شده برای تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت مشهود

شرکت i در دوره t

$COMP_{FC,it}$ = سود خالص تعدیل شده برای تعدیل ارزش شرکت i در دوره t

بارث و کلینج نشان می‌دهند که آثار مقیاس که باعث استنباط‌های کاذب و نادرست می‌شود از تفاوت اندازه شرکت‌ها ناشی نمی‌شود. به این دلیل در این تحقیق سعی شده آثار مقیاس فقط در خصوص مدل‌های بازده و قیمت بازار شرکت‌ها تعدیل شود (Barth & Clinch, 2001).

آزمون رابطه اندازه‌گیری‌های مختلف سود با ارزش بازار سهام (آزمون فرضیه سوم) کتاری و زیمرمن بیان می‌کنند به دلیل مسائل اقتصاد سنجی و نظری محققین در تحلیل‌های تجربی خود باید از مدل‌های اضافی نظیر مدل قیمت استفاده کنند. از این رو در این تحقیق مدل‌های دیگری برآورد خواهد شد که متغیر وابسته آن ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و متغیرهای مستقل آن سود خالص و $COMP_B$ است. در این جا عملکرد بر مبنای قیمت سهام انعکاس می‌یابد (Kothari & Zimmerman, 1995).

$$PRICE_{it} = \alpha_0 + \beta_1 * NI_{it} + \varepsilon_{it}$$

$$PRICE_{it} = \alpha_0 + \beta_1 * COMP_{B,it} + \varepsilon_{it}$$

براون و همکاران (۱۹۹۹) بیان می‌کنند که در زمینه تحقیقات حسابداری، R^2 به دست آمده از رگرسیون‌های قیمت بازار به عنوان متغیر وابسته و سود و ارزش دفتری به عنوان متغیرهای مستقل (چه برای هر سهم یا در سطح کل شرکت) قابل اتکا نیست، چون آثار مقیاس در داده‌های حسابداری معتنا به است و در طی زمان تغییر می‌کند. بنابراین برای تخمین مدل‌های فوق از داده‌هایی استفاده شده است که اثر مقیاس در آن‌ها با استفاده از تعداد سهام در پایان دوره تعدیل شده است.

آزمون رابطه اندازه‌گیری‌های مختلف سود با جریان‌های نقدی آتی حاصل از عملیات (آزمون فرضیه چهارم)

عملکرد شرکت در جریان‌های نقدی آتی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی و سود آتی باید انعکاس یابد (Dechow et al, 1998). بنابراین اگر سود جامع نسبت به سایر اندازه‌گیری‌های سود، اندازه‌گیری بهتری است، رابطه بین جریان‌های نقدی آتی عملیاتی با سود جامع باید قوی‌تر از سود خالص باشد. برای این آزمون نیز از رگرسیون با داده‌های مقطعی و ترکیبی استفاده شده است. در مدل‌های رگرسیون این آزمون متغیر وابسته جریان‌های نقدی عملیاتی هر شرکت در سال $t+1$ است و متغیر مستقل سود خالص و

COMP_B در سال t است. مدل‌های زیر برای شرکت‌های نمونه برآورد شده است:

$$\begin{aligned} \text{CASH FLOW}_{i,t+1} &= \alpha_0 + \beta_1 * \text{NI}_{it} + \varepsilon_{it} \\ \text{CASH FLOW}_{i,t+1} &= \alpha_0 + \beta_1 * \text{COMP}_{B,it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

سایر آزمون‌ها

در این تحقیق برای آزمون فرضیه چهارم درباره شرکت‌های دولتی از مدلی دیگر نیز استفاده شده است که متغیر مستقل آن COMP₆ است. برای هر شرکت سود و زیان جامع با تعدیل آثار موارد اشاره شده در استاندارد شماره ۶ در سود خالص محاسبه می‌شود. این متغیر را با COMP₆ نشان داده‌ایم. برای آزمون فرضیه چهارم، مدل زیر برای شرکت‌های نمونه انتخاب شده از بین شرکت‌های دولتی برآورد شده است.

$$\text{CASH FLOW}_{i,t+1} = \alpha_0 + \beta_1 * \text{COMP}_{6,it} + \varepsilon_{it}$$

استفاده از آزمون نسبت احتمال

در این پژوهش این سؤال مطرح است که کدام یک از اندازه‌گیری‌های سود (سود و زیان جامع یا سود خالص) عملکرد شرکت را در قالب بازده سهام، قیمت بازار سهام، پیش‌بینی جریان‌ات نقدی بهتر منعکس می‌سازد. بنابراین سود و زیان جامع و سود خالص را برای هر یک از متغیرهای وابسته فوق در قالب دو مدل رقیب بیان کرده‌ایم. برای انتخاب از بین مدل‌های رقیب از روش (Vuong, 1989) استفاده شده است. در این روش یک آزمون نسبت احتمال برای انتخاب مدل‌های رقیب ارائه می‌شود. در این روش برای هر مشاهده i می‌توان نسبت احتمال را به شرح زیر به دست آورد:

$$\begin{aligned} LR_i &= \log [L(R_{COMP_i})] - \log [L(R_{NI_i})] = \frac{1}{2} \log \left(\frac{2\pi}{n} \text{RSS}_{NI} \right) \\ &- \frac{1}{2} \log \left(\frac{2\pi}{n} \text{RSS}_{COMP} \right) + \frac{n}{2\text{RSS}_{NI}} (e_{NI_i})^2 - \frac{n}{2\text{RSS}_{COMP}} (e_{COMP_i})^2 \end{aligned}$$

با ساده کردن رابطه فوق می‌توانیم m_i را برای هر مشاهده به دست آوریم:

$$m_i = \frac{1}{2} \log \left[\frac{\text{RSS}_{NI}}{\text{RSS}_{COMP}} \right] + \frac{n}{2} \left[\frac{(e_{NI_i})^2}{\text{RSS}_{NI}} - \frac{(e_{COMP_i})^2}{\text{RSS}_{COMP}} \right]$$

حاصل جمع فوق به آماره نسبت احتمال منتج می‌شود. قدم بعدی بر آورد انحراف معیار LR است. ونگ اشاره می‌کند که به جای بر آورد انحراف معیار LR مستقیماً می‌توانیم آماره Z را محاسبه کنیم. در این حالت ساده می‌توانیم آماره Z را با برآزش m_i بر یک به دست آوریم. ضریب این رگرسیون $\frac{1}{2} \log [RSS_{NI} / RSS_{COMP}]$ است و میانگین تفاوت بین توان توضیح دهندگی بین سود و زیان جامع و سود خالص را بیان می‌کند. اشتباه استاندارد رگرسیون نشان می‌دهد که اختلاف معنی‌دار است. آماره Z را می‌توان به وسیله ضرب آماره t این رگرسیون در $((n-1)/n)^{1/2}$ به دست آورد. اگر آماره Z مثبت و معنی‌دار باشد، این آماره نشان می‌دهد که سود و زیان جامع مدل برگزیده است. و اگر آماره Z منفی و معنی‌دار باشد نتیجه مخالف گرفته می‌شود (Vuong, 1989: 318).

مکان و دوره زمانی تحقیق

حوزه مکانی انجام این تحقیق شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و شرکت‌های دولتی مورد اشاره در قانون بودجه است. دلیل انتخاب شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار قابلیت دسترسی به اطلاعات مالی این شرکت‌ها است. هم‌چنین به خاطر وجود مقررات و استانداردهای سازمان بورس اوراق بهادار تهران، اطلاعات گزارش‌های مالی این شرکت‌ها همگن‌تر است. دلیل انتخاب شرکت‌های دولتی مورد اشاره در قانون بودجه آن است که دسترسی به اطلاعات مالی مربوط به این شرکت‌ها آسان‌تر از سایر شرکت‌ها است. این شرکت‌ها بایستی گزارش‌های مالی سالانه خود را برای اداره تمرکز و تلفیق حساب‌ها و روش‌های حسابداری، مستقر در وزارت اقتصاد و دارایی ارسال کنند. دلیل دیگر برای انتخاب این شرکت‌ها آن است که موضوع تجدید ارزیابی دارایی‌ها و تسعیر ارقام دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی (دو قلم از ارقام صورت سود و زیان جامع طبق استاندارد حسابداری شماره ۶) بیش‌تر در مورد این نوع شرکت‌ها قابل مشاهده است. دوره زمانی انجام این تحقیق به سال‌های ۸۲-۱۳۸۰ محدود می‌شود. به این دلیل دوره زمانی به سال‌های ۸۲-۱۳۸۰ محدود می‌شود که طبق بیانیه شماره ۶ استانداردهای حسابداری مالی ایران تهیه و ارایه صورت سود و زیان جامع از سال ۱۳۸۰ لازم‌الاجرا گردیده است.

انتخاب شرکت‌های نمونه

برای انجام این پژوهش یک نمونه از جامعه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و یک نمونه از جامعه شرکت‌های دولتی مورد اشاره در قانون بودجه کل کشور به روش حذفی انتخاب شده است. نمونه شرکت‌های انتخاب شده از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۸۲ به شرح نگاره شماره (۱) و نمونه شرکت‌های انتخاب شده از بین شرکت‌های دولتی به شرح نگاره شماره (۲) می‌باشد.

نگاره ۱. نمونه انتخاب شده از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال‌های ۱۳۸۰ - ۸۲

ردیف	صنعت	سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۱		سال ۱۳۸۲		کل نمونه در سه سال
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱	معادن	۴	۱/۸	۶	۲/۶	۴	۲	۱۴
۲	صنایع غذایی	۲۹	۱۳	۳۶	۱۵/۷	۲۸	۱۴/۴	۹۳
۳	دارویی و شیمیایی	۵۰	۲۲/۴	۳۹	۱۷	۳۵	۱۸	۱۲۴
۴	لاستیک و پلاستیک	۱۰	۴/۵	۹	۳/۹	۹	۴/۶	۲۸
۵	کانی و سیمان	۲۹	۱۳	۳۵	۱۵/۳	۳۶	۱۸/۵	۱۰۰
۶	فلزات اساسی و محصولات فلزی	۲۴	۱۰/۸	۲۷	۱۱/۸	۱۰	۵/۱	۶۱
۷	لوازم خانگی و تجهیزات	۱۵	۶/۷	۱۲	۵/۳	۱۳	۶/۷	۴۰
۸	برق و تلویزیون	۱۲	۵/۴	۱۲	۵/۳	۱۲	۶/۲	۳۶
۹	خودرو	۲۱	۹/۴	۲۲	۹/۶	۱۵	۷/۷	۵۸
۱۰	سرمایه گذاری	۱۲	۵/۴	۱۷	۷/۴	۱۸	۹/۲	۴۷
۱۱	صنایع نساجی	۵	۲/۲	۲	۰/۹	۴	۲	۱۱
۱۲	چوب و کاغذ	۸	۳/۶	۶	۲/۶	۶	۳/۱	۲۰
۱۳	سایر صنایع	۴	۱/۸	۶	۲/۶	۵	۲/۶	۱۵
	جمع	۲۲۳	۱۰۰	۲۲۹	۱۰۰	۱۹۵	۱۰۰	۶۴۷

منبع اطلاعات

برای به دست آوردن متغیرهای مورد نیاز مربوط به صورت‌های مالی شرکت‌های نمونه، به صورت‌های مالی فراهم آمده در آرشیوهای الکترونیکی سازمان بورس اوراق بهادار تهران (لوح‌های فشرده موسوم به آرشیو) مراجعه شده است. در مواردی که اطلاعات این آرشیوها ناقص بوده اند به آرشیوهای دستی موجود در کتابخانه این سازمان مراجعه شده است. بخشی از اطلاعات مورد نیاز نیز از نرم افزارهای موسوم به تدبیرپرداز و صحرا

به دست آمده است. در خصوص شرکت‌های دولتی به اداره تمرکز و تلفیق حساب‌ها و روش‌های حسابداری مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی مراجعه و اطلاعات صورت‌های مالی این شرکت‌ها از سیستم بایگانی دستی این اداره جمع‌آوری شده است.

نگاره ۲. نمونه انتخاب شده از بین شرکت‌های دولتی در سال‌های ۸۲-۱۳۸۰

ردیف	صنعت	سال ۱۳۸۰		سال ۱۳۸۱		سال ۱۳۸۲		کل نمونه در سه سال	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱	صنایع و معادن	۱۳	۷/۹	۲۴	۱۲/۸	۸	۱۳/۶	۴۵	۱۰/۹
۲	امور بازرگانی	۱۸	۱۱	۱۵	۸	۵	۸/۵	۳۸	۹/۲
۳	کشاورزی و منابع طبیعی	۹	۵/۵	۸	۴/۳	۰	۰	۱۷	۴/۱
۴	بانک‌ها	۷	۴/۳	۸	۴/۳	۳	۵	۱۸	۴/۴
۵	برق منطقه‌ای	۱۳	۸	۵	۲/۶	۵	۸/۵	۲۳	۵/۶
۶	امور انرژی	۳۵	۲۱/۳	۵۵	۲۹/۳	۱۶	۲۷	۱۰۶	۲۵/۸
۷	شرکت‌های بیمه	۶	۳/۶	۵	۲/۶	۲	۳/۴	۱۳	۳/۲
۸	پست و مخابرات	۱۴	۸/۵	۲۶	۱۳/۸	۵	۸/۵	۴۵	۱۱
۹	شرکت‌های در حال واگذاری	۲۰	۱۲/۲	۱۷	۹	۶	۱۰/۲	۴۳	۱۰/۵
۱۰	سایر شرکت‌ها	۲۹	۱۷/۷	۲۵	۱۳/۳	۹	۱۵/۳	۶۳	۱۵/۳
	جمع	۱۶۴	۱۰۰	۱۸۸	۱۰۰	۵۹	۱۰۰	۴۱۱	۱۰۰

در رابطه با شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، افزون بر اطلاعات به دست آمده از صورت‌های مالی این شرکت‌ها، اطلاعات دیگری لازم است تا با استفاده از آن بتوانیم بازده سهام آن‌ها را محاسبه کنیم. اطلاعات مربوط به محاسبه بازده سهام شرکت‌ها از اطلاعات معاملات و اطلاعات مجامع شرکت‌ها استخراج شده است. برای به دست آوردن این اطلاعات از آرشیوهای الکترونیکی و نرم افزار تدبیر پرداز و صحرا استفاده شده است.

یافته‌های تحقیق

در این بخش از گزارش، تحلیل نتایج حاصل از آزمون چهار فرضیه این تحقیق ارائه می‌شود. همان‌گونه که پیش از این نیز ذکر شد برای آزمون فرضیه‌های دوم، چهارم از شرکت‌های دولتی موضوع قانون بودجه کل کشور نیز استفاده شده است. در ادامه تحلیل نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها را در هر یک از سطوح کل نمونه انتخابی، صنایع و سال‌های مورد بررسی بیان می‌نماییم.

نتایج آزمون فرضیه اول

نتایج تخمین مدل‌های مربوط به فرضیه اول در سطح کل نمونه (به صورت تجمعی)، در سطر نخست نگاره شماره (۳) نشان داده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود احتمال (p-value) ضریب متغیر سود خالص (NI) در مدل اول، هم‌چنین احتمال (p-value) ضریب متغیر $COMP_B$ در مدل دوم معنی‌دار است. آماره F هر دو مدل نیز بیان‌کننده این موضوع است که این مدل‌ها در کل معنی‌دار هستند. در مدل اول ضریب همبستگی (R)، ۰/۵۹۶ و در مدل دوم ۰/۵۹۷ است. ضریب همبستگی (R) مدل دوم با ضریب همبستگی (R) مدل اول تفاوت معنی‌داری ندارد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود آماره Z و وونگ نیز معنی‌دار نیست و تأیید‌کننده این موضوع است. در کل نتایج حاصل از تخمین دو مدل نشان نمی‌دهد که گزارش‌گری سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت‌ها (بر مبنای بازده سهام) بر سود خالص برتری داشته باشد.

برای بررسی این موضوع که آیا در سطح صنایع خاصی گزارش‌گری سود جامع نسبت به سود خالص برای ارزیابی عملکرد شرکت برتری دارد؟ مدل‌های مربوط به آزمون فرضیه اول در سطح صنایع گوناگون نمونه آماری این تحقیق برآورد شده است. برای این منظور، کل نمونه انتخابی به دوازده صنعت مختلف تقسیم شده است. لازم به ذکر است که در سطح دو صنعت نساجی و معادن فلزی و غیر فلزی به دلیل اندک بودن تعداد شرکت‌ها در جامعه آماری، امکان تخمین مدل‌ها به‌طور جداگانه برای این صنایع امکان‌پذیر نشد. نتایج حاصل از تخمین مدل‌ها در سطح صنایع نشان می‌دهد که در صنایع چوب و کاغذ، لاستیک و پلاستیک، کانی و سیمان، لوازم خانگی و تجهیزات، برق و تلویزیون، هیچ کدام از مدل‌ها در کل معنی‌دار نیست. آماره F و احتمال آن در مدل‌های برآورد شده برای سایر صنایع نشان می‌دهد که این مدل‌ها در کل معنی‌دار هستند. نتایج در سطح این صنایع نشان می‌دهد که احتمال ضرایب متغیرهای سود خالص و سود جامع در کلیه مدل‌ها معنی‌دار است. در صنایع غذایی ضریب همبستگی (R) مدل اول که در آن متغیر مستقل سود خالص است، ۰/۵۲۱ و R مدل دوم که در آن متغیر مستقل سود جامع است، ۰/۵۷۹ می‌باشد. احتمال ضریب NI در مدل اول و احتمال ضریب $COMP_B$ در مدل دوم هر دو از نظر آماری معنی‌دار هستند. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، در این صنعت R مدل دوم بالاتر از مدل اول است. ولی آماره وونگ محاسبه شده در این ارتباط معنی‌دار نیست. این وضعیت در صنعت دارویی و شیمیایی، کانی و سیمان، و سرمایه‌گذاری نیز قابل مشاهده

است. البته در صنعت کانی و سیمان آماره $Vuong'$ Z نیز معنی‌دار است. به‌طور کلی نتایج برآورد مدل‌ها در سطح صنایع گوناگون نشان می‌دهد که فقط در صنعت کانی و سیمان سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت (بر مبنای بازده سهام) بر سود خالص برتری دارد.

نگاره ۳. خلاصه نتایج مدل‌های فرضیه اول

نتیجه‌گیری فرضیه اول	[Vuong's Z-stat] (احتمال)	مدل دوم		مدل اول		صنعت
		P-value	R	P-value	R	
رد	[-۰/۲۱۱]، (۰/۸۳۳)	(۰/۰۰۰)	۰/۵۹۷	(۰/۰۰۰)	۰/۵۹۶	کل صنایع (۱۳۸۰-۱۳۸۲)
رد	[۱/۴۲۵]، (۰/۱۵۴)	(۰/۰۰۰)	۰/۵۷۹	(۰/۰۰۰)	۰/۵۲۱	صنایع غذایی
رد	[-۱/۳۶۴]، (۰/۱۷۳)	(۰/۱۹۰)	۰/۴۷۶	(۰/۱۵۱)	۰/۵۰۹	چوب و کاغذ
رد	[-۰/۹۹۱]، (۰/۳۲۲)	(۰/۰۰۰)	۰/۵۶۹	(۰/۰۰۰)	۰/۴۹۲	دارویی و شیمیایی
رد	[۱/۰۰۲]، (۰/۳۱۶)	(۰/۰۷۸)	۰/۳۶۶	(۰/۰۸۹)	۰/۳۵۴	لاستیک و پلاستیک
قبول	[۲/۶۶۸]، (۰/۰۰۷)	(۰/۰۰۰)	۰/۵۱۵	(۰/۲۳۷)	۰/۱۳۰	کانی و سیمان
رد	[-۱/۴۸۴]، (۰/۱۳۸)	(۰/۰۰۰)	۰/۷۰۱	(۰/۰۰۰)	۰/۷۴۹	فلزات اساسی و محصولات فلزی
رد	[-۱/۶۶۴]، (۰/۰۹۶)	(۰/۰۸۹)	۰/۱۱۸	(۰/۱۲۲)	۰/۲۰۷	لوازم خانگی و تجهیزات
رد	[۰/۹۰۹]، (۰/۳۶۳)	(۰/۲۱۲)	۰/۲۹۸	(۰/۲۶۷)	۰/۲۶۸	برق و تلویزیون
رد	[-۰/۰۷۹]، (۰/۹۷۳)	(۰/۰۰۰)	۰/۶۴۳	(۰/۰۰۰)	۰/۷۱۹	خودرو
رد	[۱/۰۰۸]، (۰/۳۱۴)	(۰/۰۲۳)	۰/۶۰۶	(۰/۰۴۸)	۰/۵۹۳	سرمایه‌گذاری
رد	[۱/۶۳۳]، (۰/۱۰۳)	(۰/۰۰۰)	۰/۸۳۲	(۰/۰۰۰)	۰/۷۲۷	سال ۱۳۸۰ (کل صنایع)
رد	[۰/۷۹۷]، (۰/۴۲۵)	(۰/۲۵۵)	۰/۳۵۹	(۰/۱۵۴)	۰/۳۷۰	سال ۱۳۸۱ (کل صنایع)
رد	[-۰/۲۸۲]، (۰/۷۷۸)	(۰/۰۱۲)	۰/۲۹۵	(۰/۰۰۸)	۰/۳۰۷	سال ۱۳۸۲ (کل صنایع)

مدل‌های اول و دوم را در سطح سه سال به‌طور جداگانه برآورد کرده ایم که نتایج آن در سه سطر انتهایی نگاره شماره (۳) ارائه شده است. آماره F مدل‌های برآورد شده نشان دهنده معنی‌دار بودن کلیه مدل‌ها است. این در حالی است که توان توضیح دهندگی متغیرهای مستقل در سال ۱۳۸۰ در سطح بالایی قرار دارد و در سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ روند رو به کاهش مشاهده می‌شود. درباره این سؤال که آیا در کدام سال سود جامع برای ارزیابی عملکرد بر سود خالص برتری داشته است؟ نتایج تخمین مدل‌ها در سال ۱۳۸۰ نشان می‌دهد که R مدل دوم (۰/۸۳۲) در سطحی بالاتر از R مدل اول (۰/۷۲۷) قرار دارد و احتمال ضرایب متغیر مستقل هر دو مدل معنی‌دار است. ولی آماره $Vuong'$ Z محاسبه شده معنی‌دار نیست و تأیید کننده برتری سود جامع بر سود خالص نیست. برای سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ نیز نتایج تخمین مدل‌ها نشان نمی‌دهد که سود جامع بر سود خالص برتری داشته باشد.

نتایج آزمون فرضیه دوم

هر دو مدل آزمون این فرضیه فقط در سطح کل نمونه و در سطح سال‌های ۸۲-۱۳۸۰ برآورد شده است. به دلیل اندک بودن مشاهدات تخمین مدل‌ها در سطح صنایع امکان‌پذیر نشد. نتایج تخمین مدل‌ها در نگاره شماره (۴) ارائه شده است. چنان که نتایج مدل‌ها در سطح کل شرکت‌ها نشان می‌دهد آماره F مدل‌ها و هم‌چنین احتمال ضرایب $COMP_{RV}$ و $COMP_{FC}$ هر دو معنی‌دار است. نتایج در کل بیان‌گر این موضوع است که ارایه تعدیلات تجدید ارزیابی و تعدیلات ارز به‌عنوان جزئی از "سایر اقلام سود و زیان جامع" در شرکت‌های دولتی مناسب و دارای محتوای اطلاعاتی است.

نگاره ۴. خلاصه نتایج مدل‌های فرضیه دوم

مدل سوم			مدل چهارم			صنعت
P-value	F (احتمال)	R	P-value	F (احتمال)	R	
(۰/۰۰۰)	۱۹۹/۵۳ (۰/۰۰۰)	۰/۸۸۹	(۰/۰۰۰)	۴۹۰/۴۱ (۰/۰۰۰)	۰/۸۸۶	کل صنایع (۱۳۸۲-۱۳۸۰)
(۰/۰۰۰)	۸۵/۵۲ (۰/۰۰۰)	۰/۹۰۹	(۰/۰۱۸)	۶/۵۱ (۰/۰۱۸)	۰/۴۷۷	سال ۱۳۸۰ (کل صنایع)
(۰/۰۰۰)	۴۴/۲۶ (۰/۰۰۰)	۰/۸۹۹	(۰/۰۰۰)	۲۷۴/۱۲ (۰/۰۰۰)	۰/۹۲۷	سال ۱۳۸۱ (کل صنایع)
به دلیل کافی نبودن مشاهدات تخمین میسر نشد.			(۰/۰۵۷۳)	۰/۱۵۳ (۰/۸۵۹)	۰/۱۳۸	سال ۱۳۸۲ (کل صنایع)

نتایج تخمین مدل‌ها برای سال‌های ۸۲-۱۳۸۰ نشان می‌دهد که مدل سوم و ضرایب آن تنها برای سال ۱۳۸۱ معنی‌دار است و درباره سال ۱۳۸۲ احتمالاً به دلیل اندک بودن مشاهدات نسبت به سال ۱۳۸۱، این مدل و ضرایب آن معنی‌دار نیست. در رابطه با مدل چهارم که مربوط به بررسی تعدیلات ارز است نتایج مدل و احتمال ضرایب آن برای سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ معنی‌دار است و نشان می‌دهد که ارایه تعدیلات ارز به‌عنوان یکی از اجزای صورت سود و زیان جامع در شرکت‌های دولتی مناسب است. به دلیل اندک بودن تعداد مشاهدات برای سال ۱۳۸۲، مدل چهارم برای این سال برآورد نشده است.

نتایج آزمون فرضیه سوم

در آزمون این فرضیه درصدد بررسی این موضوع هستیم که آیا سود جامع عملکرد شرکت را که بر مبنای قیمت سهام انعکاس می‌یابد، بهتر از سود خالص منعکس می‌سازد؟ نتایج

تخمین این مدل‌ها در سطر اول نگاره شماره (۵) ارایه شده است. همان‌طور که در این نگاره مشاهده می‌شود، آماره F هر دو مدل نشان می‌دهد که مدل‌های برآورد شده در کل معنی‌دار هستند. ضریب همبستگی R مدل پنجم و ششم به ترتیب $۰/۶۴۸$ و $۰/۶۵۱$ است و احتمال ضرایب متغیر مستقل هر دو مدل معنی‌داری است. ولی همان‌گونه که در نگاره مشاهده می‌شود آماره $Vuong'$ Z معنی‌دار نیست. نتایج تخمین مدل‌ها در سطح کل شرکت‌ها نشان نمی‌دهد که استفاده از سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت (بر مبنای قیمت سهام) برتر از سود خالص باشد.

به منظور بررسی برتری استفاده از سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت بر سود خالص، در سطح صنایع گوناگون، فرضیه سوم در سطح ده صنعت آزمون شده است. سایر شرکت‌ها نیز در برگیرنده ۱۲ شرکت فعال در صنعت نساجی و ۱۴ شرکت فعال در معادن فلزی و غیر فلزی بود که به دلیل اندک بودن این شرکت‌ها و موجود نبودن برخی از داده‌های لازم در مورد این شرکت‌ها جهت آزمون فرضیه، امکان تخمین مدل‌ها به‌طور جداگانه برای این صنایع امکان‌پذیر نشد. نتایج تخمین مدل‌های مربوط به آزمون فرضیه سوم در سطح این ده صنعت به ترتیب در سطرهای دوم تا یازدهم نگاره ۵ نشان داده شده است. همان‌طور که آماره F و احتمال مربوطه برای مدل‌های برآورد شده نشان می‌دهد، همه مدل‌های برآورده شده در کل معنی‌دار هستند. همان‌طور که نتایج تخمین مدل‌ها در سطح صنایع نشان می‌دهد در صنعت لاستیک و پلاستیک ضریب همبستگی (R) مدل ششم که در آن متغیر مستقل سود جامع است بالاتر از R مدل پنجم است که متغیر مستقل آن سود خالص است. هم‌چنین در رابطه با احتمال ضرایب متغیر مستقل در این صنعت، مشاهده می‌شود که احتمال ضرایب متغیر مستقل هر دو مدل معنی‌دار است. در کل نتایج نشان می‌دهد که فقط در سطح صنعت لاستیک و پلاستیک برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای قیمت سهام، سود جامع بر سود خالص برتری دارد. آماره $Vuong'$ Z در نگاره شماره (۵) نیز این موضوع را تأیید می‌کند.

نتایج مدل‌های برآورده شده در سطح سالانه نشان می‌دهد که مدل‌ها و احتمال ضرایب مستقل آن‌ها در هر سه سال معنی‌دار است. ولی در این خصوص که آیا سود جامع عملکرد را بهتر از سود خالص نشان می‌دهد؟ در هیچ یک از سال‌ها قابل مشاهده نیست. نتایج مدل‌ها برای سال‌های ۱۳۸۱ الی ۱۳۸۲ نشان نمی‌دهد که سود جامع عملکرد شرکت را بهتر از سود خالص منعکس می‌سازد. آماره $Vuong'$ Z تأیید نمی‌کند که در هیچ یک از

سال‌ها سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای قیمت بازار بر سود خالص برتری دارد.

نگاره ۵. خلاصه نتایج مدل‌های فرضیه سوم

نتیجه‌گیری فرضیه سوم	[Vuong's Z-stat], (احتمال)	مدل ششم		مدل پنجم		صنعت
		P-value	R	P-value	R	
رد	[۰/۳۵۷]، (۰/۷۲۱)	(۰/۰۰۰)	۰/۶۵۱	(۰/۰۰۰)	۰/۶۴۸	کل صنایع (۱۳۸۲-۱۳۸۰)
رد	[۰/۶۴۴]، (۰/۵۱۹)	(۰/۰۰۰)	۰/۶۸۵	(۰/۰۰۰)	۰/۶۶۱	صنایع غذایی
رد	[-۰/۲۹۵]، (۰/۷۶۸)	(۰/۰۰۰)	۰/۸۰۲	(۰/۰۰۰)	۰/۸۰۷	چوب و کاغذ
رد	[-۱/۱۲۶]، (۰/۲۶۰)	(۰/۰۰۰)	۰/۶۳۶	(۰/۰۰۰)	۰/۶۵۵	دارویی و شیمیایی
قبول	[۱/۹۴۹]، (۰/۰۵۱)	(۰/۰۰۰)	۰/۷۹۷	(۰/۰۰۰)	۰/۶۹۲	لاستیک و پلاستیک
رد	[۱/۰۰۵]، (۰/۳۱۵)	(۰/۰۰۰)	۰/۷۱۳	(۰/۰۰۰)	۰/۶۵۲	کانی و سیمان
رد	[۰/۵۵۲]، (۰/۵۸۱)	(۰/۰۰۰)	۰/۵۱۱	(۰/۰۰۱)	۰/۴۸۲	فلزات اساسی و محصولات فلزی
رد	[-۰/۵۳۴]، (۰/۵۹۳)	(۰/۱۷۱)	۰/۴۳۷	(۰/۰۵۰)	۰/۴۵۱	لوازم خانگی و تجهیزات
رد	[-۲/۶۱۸]، (۰/۰۰۹)	(۰/۰۰۰)	۰/۹۸۷	(۰/۰۰۰)	۰/۹۹۲	برق و تلویزیون
رد	[-۱/۳۲۸]، (۰/۱۸۴)	(۰/۰۴۸)	۰/۲۲۴	(۰/۰۰۴)	۰/۴۰۵	خودرو
رد	[۰/۷۱۱]، (۰/۴۷۷)	(۰/۰۰۰)	۰/۷۴۷	(۰/۰۰۰)	۰/۷۲۹	سرمایه‌گذاری
رد	[۱/۳۸۴]، (۰/۱۶۶)	(۰/۰۰۰)	۰/۷۲۰	(۰/۰۰۰)	۰/۶۸۷	سال ۱۳۸۰ (کل صنایع)
رد	[-۱/۰۹۳]، (۰/۲۷۴)	(۰/۰۰۰)	۰/۵۶۰	(۰/۰۰۰)	۰/۵۷۷	سال ۱۳۸۱ (کل صنایع)
رد	[-۰/۶۳۷]، (۰/۵۲۴)	(۰/۰۰۰)	۰/۷۱۲	(۰/۰۰۰)	۰/۷۱۹	سال ۱۳۸۲ (کل صنایع)

نتایج آزمون فرضیه چهارم (شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران) در این بخش نتایج حاصل از تخمین مدل‌های مربوط به آزمون فرضیه چهارم در سطح کل شرکت‌ها به طور تجمعی، و در سطح صنایع ارائه می‌شود. در سطر اول نگاره شماره (۶) نتایج تخمین مدل‌ها در سطح کل نمونه نمایش داده شده است. آماره F هر دو مدل نشان می‌دهد که این مدل‌ها در کل معنی‌دار هستند. احتمال (p-value) ضرایب متغیر مستقل نیز معنی‌دار هستند. R مدل هفتم و هشتم به ترتیب ۰/۸۶۴ و ۰/۸۳۹ است. هم‌چنین آماره Vuong' Z معنی‌دار نیست و نتایج این دو مدل نشان نمی‌دهد که سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت (بر مبنای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی عملیاتی) برتر از سود خالص باشد.

نگاره ۶ خلاصه نتایج مدل‌های فرضیه چهارم (شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران)

نتیجه‌گیری فرضیه چهارم	[Vuong's Z-stat], (احتمال)	مدل هشتم		مدل هفتم		صنعت
		P-value	R	P-value	R	
رد	[-۰/۴۳۸]، (۰/۶۶۱)	(۰/۰۰۰)	۰/۸۳۹	(۰/۰۰۰)	۰/۸۶۴	کل صنایع (۱۳۸۰-۱۳۸۲)
رد	[-۰/۲۰۵]، (۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)	۰/۹۷۵	(۰/۰۰۰)	۰/۹۷۸	معادن فلزی و غیر فلزی
رد	[-۲/۵۵۰]، (۰/۰۱۱)	(۰/۰۰۰)	۰/۶۱۷	(۰/۰۰۰)	۰/۸۷۱	صنایع غذایی
رد	[-۱/۹۴۲]، (۰/۰۵۲)	(۰/۰۰۰)	۰/۴۸۹	(۰/۰۰۰)	۰/۵۲۲	چوب و کاغذ
رد	[۰/۳۴۳]، (۰/۷۳۱)	(۰/۰۰۰)	۰/۹۲۲	(۰/۰۰۰)	۰/۹۲۱	دارویی و شیمیایی
رد	[-۳/۸۷۸]، (۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)	۰/۷۹۱	(۰/۰۰۰)	۰/۸۹۸	لاستیک و پلاستیک
رد	[-۰/۸۷۶]، (۰/۳۸۱)	(۰/۰۰۰)	۰/۷۱۹	(۰/۰۰۰)	۰/۷۴۳	کانی و سیمان
رد	[-۰/۲۵۳]، (۰/۸۰۰)	(۰/۷۷۴)	۰/۰۳۲	(۰/۳۵۱)	۰/۱۲۲	فلزات اساسی و محصولات فلزی
رد	[-۱/۹۹۲]، (۰/۰۴۶)	(۰/۰۰۰)	۰/۷۰۲	(۰/۰۰۰)	۰/۷۸۵	لوازم خانگی و تجهیزات
رد	[-۰/۵۰۶]، (۰/۶۱۲)	(۰/۰۲۵)	۰/۳۷۳	(۰/۰۱۵)	۰/۴۰۴	برق و تلویزیون
رد	[۰/۱۰۸]، (۰/۹۱۴)	(۰/۰۰۰)	۰/۹۰۵	(۰/۰۰۰)	۰/۸۹۸	خودرو
قبول	[۱/۸۰۷]، (۰/۰۷۰)	(۰/۰۰۰)	۰/۸۵۳	(۰/۰۰۰)	۰/۸۳۵	سرمایه‌گذاری

نتایج مدل‌های ۷ و ۸ در سطح صنایع نیز در نگاره شماره (۶) ارائه شده است. همان‌طور که نتایج خلاصه شده در این نگاره نشان می‌دهد کلیه مدل‌ها و ضرایب آن‌ها معنی‌دار است. در هیچ یک از صنایع به غیر از سرمایه‌گذاری مشاهده نمی‌شود که گزارش‌گری سود خالص برای ارزیابی عملکرد و شرکت بر مبنای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی عملیاتی، بر سود خالص برتری داشته باشد. همان‌گونه که در دو سطر انتهایی نگاره شماره (۶) نشان داده شده است در صنعت خودرو، R مدل هفتم که در آن متغیر مستقل، سود خالص است ۰/۸۹۸ و احتمال ضریب متغیر سود خالص معنی‌دار است. این در حالی است که R مدل هشتم ۰/۹۰۵ است. ولی آماره Vuong' Z محاسبه شده معنی‌دار نیست و نشان نمی‌دهد که در این صنعت سود جامع برای ارزیابی عملکرد بر مبنای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی بر سود خالص برتری دارد. در شرکت‌های سرمایه‌گذاری برای مدل هفتم R، ۰/۸۳۵ و احتمال ضریب متغیر مستقل آن معنی‌دار است. این در حالی است که برای مدل هشتم R، ۰/۸۵۳ است. نتایج نشان می‌دهد که در این صنعت سود جامع برای ارزیابی عملکرد بر سود خالص برتری دارد. آماره Vuong' Z محاسبه شده در این رابطه معنی‌دار است و تأیید کننده این موضوع است.

نتایج آزمون فرضیه چهارم در سطح کل نمونه و صنایع گوناگون (شرکت‌های دولتی) در این قسمت نتایج به دست آمده از تخمین مدل‌های مربوط به آزمون فرضیه چهارم در سطح کل شرکت‌ها به طور تجمعی، و در سطح صنایع برای شرکت‌های دولتی، ارایه می‌شود. نتایج مدل‌های ۷ و ۸ جهت آزمون فرضیه چهارم در خصوص شرکت‌های دولتی در نگاره شماره (۷) خلاصه شده است. همان طور که نتایج در سطح کل نمونه نشان می‌دهد F هر دو مدل بیان‌گر آن است که در کل معنی‌دار هستند. احتمال (p-value) ضریب متغیر مستقل مدل هفتم و هشتم معنی‌دار است. R مدل هشتم ۰/۷۶۵ و بالاتر از R مدل هفتم (۰/۷۰۶) است. ولی با توجه به آماره Vuong' Z ارایه شده در سطر اول نگاره شماره (۷)، در کل نتایج نشان می‌دهد که در خصوص شرکت‌های دولتی سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی عملیاتی، بر سود خالص برتری ندارد.

نگاره ۷. خلاصه نتایج مدل‌های فرضیه چهارم (شرکت‌های دولتی)

نتیجه‌گیری فرضیه چهارم	[Vuong's Z-stat], (احتمال)	مدل هشتم		مدل هفتم		صنعت
		P-value	R	P-value	R	
رد	[۱/۰۲۹]، (۰/۳۰۳)	(۰/۰۰۰)	۰/۷۶۵	(۰/۰۰۰)	۰/۷۰۶	کل صنایع (۱۳۸۰-۱۳۸۲)
رد	[-۱/۶۸۹]، (۰/۰۹۱)	(۰/۰۰۰)	۰/۵۹۴	(۰/۰۰۰)	۰/۸۹۱	صنایع و معادن
رد	[-۱/۱۳۲]، (۰/۲۵۸)	(۰/۰۰۰)	۰/۹۳۹	(۰/۰۰۰)	۰/۹۶۴	امور بازرگانی
رد	[-۰/۳۶۴]، (۰/۷۱۶)	(۰/۶۸۷)	۰/۰۶۳	(۰/۵۷۵)	۰/۱۰۰	کشاورزی و منابع طبیعی
رد	[۰/۶۷۴]، (۰/۵۰۰)	(۰/۱۵۷)	۰/۵۷۹	(۰/۲۷۲)	۰/۲۸۵	بانکها
رد	[۰/۱۷۱]، (۰/۸۶۴)	(۰/۲۴۱)	۰/۳۷۰	(۰/۳۳)	۰/۳۶۵	برق منطقه‌ای
رد	[-۱/۴۲۸]، (۰/۱۵۳)	(۰/۰۰۰)	۰/۹۵۶	(۰/۰۰۰)	۰/۹۶۶	امور انرژی
رد	[-۰/۵۴۶]، (۰/۵۸۵)	(۰/۰۰۱)	۰/۸۱۷	(۰/۰۰۰)	۰/۹۰۹	شرکت‌های بیمه
رد	[۰/۷۷۷]، (۰/۴۳۷)	(۰/۰۰۰)	۰/۵۱۲	(۰/۰۴۹)	۰/۲۹۸	پست و مخابرات
رد	[۰/۹۶۱]، (۰/۳۳۷)	(۰/۰۰۰)	۰/۸۱۵	(۰/۰۰۰)	۰/۵۰۲	شرکت‌های در حال واگذاری
قبول	[۳/۳۲۱]، (۰/۰۰۰)	(۰/۰۰۰)	۰/۹۸۸	(۰/۰۰۰)	۰/۷۹۹	سایر شرکت‌ها

مدل‌های ۷ و ۸ در سطح صنایع گوناگون نیز برآورد شده است تا مشخص شود که آیا بین صنایع مختلف در رابطه با برتری سود جامع بر سود خالص جهت ارزیابی عملکرد

شرکت بر مبنای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی عملیاتی تفاوت وجود دارد؟ نتایج به‌دست آمده از برآورد مدل‌های یادشده در سطح صنایع گوناگون نشان می‌دهد که مدل‌ها در سطح صنایع گوناگون به غیر از کشاورزی و منابع طبیعی، بانک‌ها و برق منطقه‌ای در کل معنی‌دار است. در خصوص برتری مدل‌هایی که در آن متغیر مستقل سود جامع است فقط در خصوص سایر شرکت‌ها قابل مشاهده است. قابل ذکر است که این بخش از شرکت‌های مورد بررسی شامل شرکت‌های فعال در صنایع مختلف است. همان‌طور که در نگاره ۷ نشان داده شده است احتمال ضریب متغیر مستقل (NI) مدل هفتم و احتمال ضریب متغیر مستقل (COMP_B) مدل هشتم برای سایر شرکت‌ها معنی‌دار است. R مدل هفتم و هشتم به ترتیب ۰/۷۹۹ و ۰/۹۸۸ است و در کل نتایج نشان می‌دهد که در این صنعت برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای جریان‌ات نقدی عملیاتی، سود جامع بر سود خالص برتری دارد. این موضوع بوسیله آماره Vuong' Z نیز تأیید شده است.

نتایج سایر آزمون‌ها

نتایج حاصل از تخمین مدل نهم با مدل هفتم که در آن متغیر مستقل سود خالص است، مقایسه شده است. نتایج نشان می‌دهد که R مدل نهم ۰/۷۸۰ و بزرگ‌تر از R مدل هفتم است که در آن متغیر مستقل سود خالص است. هم‌چنین احتمال ضریب متغیر مستقل مدل نهم و هفتم معنی‌دار است. آماره Vuong' Z نیز مثبت و معنی‌دار است و بر اساس آن فرضیه تأیید می‌شود. در کل نتایج نشان می‌دهد که سود جامع محاسبه شده بر اساس استاندارد حسابداری شماره (۶) ایران برای ارزیابی عملکرد شرکت (بر مبنای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی آتی) بر سود خالص برتری دارد.

نتیجه‌گیری

۱- نتایج این تحقیق نشان نمی‌دهد که سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای بازده سهام، بر سود خالص برتری دارد. نتایج بررسی‌ها در سطح کل نمونه انتخابی و برخی از صنایع مؤید این موضوع است. هم‌چنین نتایج در رابطه با برتری سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای قیمت سهام در سطح کل نمونه انتخابی نشان نمی‌دهد که سود جامع بر سود خالص برتری داشته باشد. این نتایج مشابه با نتایج تحقیق دالیوال و همکاران (۱۹۹۹) و برخلاف نتایج به‌دست آمده بوسیله کاناگارتنام و همکاران (۲۰۰۴) است.

۲- در خصوص "سایر اقلام سود و زیان جامع" نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که در شرکت‌های دولتی تعدیل آثار مربوط به تعدیلات تجدید ارزیابی و تعدیلات تسعیر ارز در سود خالص برای پیش‌بینی سود عملیاتی این شرکت‌ها مناسب است. این نتایج مشابه نتایج تحقیق (Choi & Das, 2003) و برخلاف نتایج تحقیق دالیوال و همکاران (۱۹۹۹) و کاناگارتنام و همکاران (۲۰۰۴) است.

۳- در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در هیچ یک از صنایع به غیر از سرمایه‌گذاری مشاهده نمی‌شود که گزارش‌گری سود جامع برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی عملیاتی، بر سود خالص برتری داشته باشد. در مورد شرکت‌های دولتی نیز فقط در سطح سایر شرکت‌ها وضعیت بهتری را می‌توان مشاهده کرد و نتایج نشان می‌دهد که برای ارزیابی عملکرد شرکت بر مبنای پیش‌بینی جریان‌ات نقدی عملیاتی، سود جامع بر سود خالص برتری دارد. این نتایج برخلاف نتایج تحقیق کاناگارتنام و همکاران (۲۰۰۴) و دالیوال و همکاران (۱۹۹۹) است.

۴- در مجموع نتایج این تحقیق شواهدی را فراهم می‌آورد که نشان می‌دهد تعدیلات سود و زیان جامع توانایی سود را برای انعکاس عملکرد شرکت بهبود می‌دهد هر چند ابهاماتی نیز در نتایج به دست آمده مشاهده می‌شود.

منابع

- عرب مازار یزدی، محمد، رادمهر، کاترین (۱۳۸۲). "بررسی اهمیت و ضرورت گزارش سود و زیان جامع در ایران"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، سال دهم، شماره ۳۱ (بهار) ص ص ۷۳-۵۱
- عرب مازار یزدی، محمد (۱۳۷۴). "محتوای افزاینده اطلاعاتی جریان‌های نقدی و تعهدی"، رساله دکتری، دانشگاه تهران.
- مجتهد زاده، ویدا، مؤمنی، مرضیه (۱۳۸۲). "تأثیر ارایه صورت سود و زیان جامع بر تصمیم‌گیری‌های استفاده کنندگان صورت‌های مالی: دیدگاه‌های استفاده کنندگان صورت‌های مالی"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، سال دهم، شماره ۳۱ (بهار)، ص ص ۹۶-۷۵.
- Bart, Mary E. and Greg Clinch (2001). "Scale Effects in Capital Markets-Based Accounting Research", *Working Paper*, Stanford University.
- Bernard, V.L. (1993). "Discussion of An Investigation of Revaluations of Tangible Long-Lived Assets". *Journal of Accounting Research* 31, pp. 39-45.
- Biddle G. C. and J. Choi (2003). "Is Comprehensive Income useful?", *Working paper under Review*, Hong kong university of Science & Technology, Hong kong.
- Brown Stephen, Lo Kin, Thomas Lys (1999). "Use of R² in accounting research: measuring changes in value relevance over the last four decades", *Journal of Accounting & Economics*, university of British Columbia.
- Cahan Steven F., Stephen M. Courtenay, Paul L. Gronewoller, and David R. Upton (2000). "Value Relevance of Mandated Comprehensive Income Disclosures", *Journal of Business Finance and Accounting* (27:9 & 10), pp. 1273-1303.
- Choi Jong-hag, Somnath Das (2003). "The Predictive Ability of Comprehensive Income Disclosures Under SFAS No.130", *Working Paper*, Hong Kong University Of Science and Technology.
- Dechow, P.M. (1994). "Accounting Earnings and Cash Flows as Measures of Firm Performance: The Role of Accounting Accruals", *Journal of Accounting and Economics* 18, 3-42.

- Dhaliwal D., K.R. Subramanyam, R. Trezevant (1999). "Is Comprehensive Income Superior to Net Income as a Measure of firm Performance?", *Journal of Accounting and Economics*, 26, pp. 43-97.
- Easton, P.D., P.H., Edey and T.S., Harris (1993). "An Investigation of Revaluations of Tangible Long-Lived Assets". *Journal of Accounting Research* 31, pp. 1-38.
- Financial Accounting Standards Board (1985). "Statement of Financial Accounting Concepts No. 6: Elements of Financial Statements" (Norwalk, CT: Financial Accounting Foundation).
- Financial Accounting Standards Board (1997). "Statement of Financial Accounting Standard No. 130: Reporting Comprehensive Income", Financial Accounting Standards Board, Norwalk, CT.
- Harris, M.S. and K.A. Muller (1999). "The Market Valuation of IAS versus US-GAAP Accounting Measures Using Form 20-F Reconciliation", *Journal of Accounting and Economics* 26, pp. 285-312
- Holthausen, R., and R. Watts (2001). "The Relevance of the Value Relevance literature for financial accounting setting". *Journal of Accounting and Economics* 31 (September) 3-75.
- Kanagaretnam Kiridaran, Robert Mathieu, Mohamed Shahata (2004). "Usefulness Of Comprehensive Income Reporting in Canada", *Working Paper*, McMaster University.
- Kotari, S.P. and J.L. Zimmerman (1995). "Price and return Models", *Journal of Accounting and economics*, 20, pp. 155-192.
- Lev, B. (1989). "On the usefulness of earnings: Lessons and directions from two decades of empirical research", *Journal of Accounting Research* 27 (supplement), 153-192.
- Louis, Henock (2003). "The value relevance of the foreign translation adjustment", *Working Paper*, The Pennsylvania State University.
- Maines, L. A. and L. S. Mcdaniel (2000). "Effects of Comprehensive Income Characteristics on Nonprofessional Investors' Judgments: The Role of financial Statement presentation format", *Accounting Review*, 75 (April), pp. 179-207.
- Ohlson, J. (1995). "Earnings, Book values, and Dividends in Security valuation", *Contemporary Accounting Research* (Spring), pp. 661-86.
- Smith P. A., and C. L. Reither (1996). "Comprehensive Income and the Effect of Reporting It", *Financial Analysts Journal*, 52, pp. 14-20.
- Subramanyam, K.R. (1996). "The Pricing of Discretionary Accruals", *Journal of Accounting and Economics* 22, pp. 249-281.
- Vuong, Quang H. (1989). "Likelihood ratio tests for model selection and non-nested hypotheses", *Econometrica* 57, 307-333.

